1552. Ի թվին Հայոց ՌԱ. Յունվարի 14. Տէր Ստեփաննոս Էջմիածնու կաթողիկոսն եկն ի Ֆռանգիստանու ի Լով քաղաքն, և անդ վաղճանեցաւ։

1552. Թվ. Հայոց ՌԱ. մարտի 10, օրն հինգշաբթի. Կամենից քաղաքն մեծ կրակ ընկաւ, և 16 ալբաւուտի (կրպակ) երեցաւ, և եօթն տուն Հայու։

1554. Թվ. ՌԳ. խոնդկեարն Սուլէյմանն զՄուստաֆան զիւր մեծ որդին էսպան։

1556. Թվ. ՌԵ. Լուսինն և աստղն ընդ յիրար փակեցան, մայիսի 12, օրն երկուշաբթի. զոր տեսեալ բազմաց՝ և Աստուծոյ փառս տուեալ հիացմամբ մեծաւ։

1560. Հայոց Թվ. ՌԹ. Ի Կամենից քաղաքս՝ զժամացոյցն որ կոչի սահաթ, նորեցին և մեծագոյն շինեցին։

1560. Հայոց Թվ. ՌԹ. Հոկտեմբեր 15. Ոմն Տեսբոթ անուն յայտնեցաւ այսմ ժամանակիս. որ և զինքն Օլախի երկրի վիրայ պարոն անուանեց. և էր ինքն Սըրպ, այսինքն Արնաւութ. յետոյ գնաց ի քրիստոնէից կայսրն մօտ Ֆէրնանտըր (փերտինանտոս Ա.), և կայսրն ետ նմա ոչ բազում ինչ զօրս, և զամենայն կամօք անօթք քաջ պիտանիք, և թէ հրեղէն և թէ բոցեղէն, և թէ սրեղէն. և առաքեաց զինքն՝ որ գայր տիրէր ի վերայ Օլախաց երկրին. վասն զի Օլախի երկրին մարդիքն խիստ մեծ նեղութեան մէջ էին, և բազումք չարչարանս կրէին ի իւրեանց պիղծ պարոնէն, որ կոչէր Բէդրա Օլե-

» քահանայ ոմն, որ զերկու աչսն եհան, և զերկու ձեռսն և զոտսն և զլեզուս և զհոտոտելիս
» և զշրթունսն՝ նման Յակովկայ արար։ Եւ Պաքրոյ անուն ումեմն զճակատն քերթեցին. և
» այլ պէսպէս կտտամահ սպանին և զբազումս։ Դահիճք նոցա քահանայք էին Ուլախաց ազգէ,
» և զխաւարք սոցա չեպխկոպոսն իւրեանց, հրամանաւ պիղծ Թագաւորին Ստեփանի. յորմէ
» էառ »․․․․ (պակասէ)։

Յառաջ քան զՆերսէս՝ ժամանակակից և ականատես քերդողն Մինաս Թոխաթցի՝ երկար ոտանաւոր Պատմութիւն մի գրած է այս դիպուածիս, որ ծանօթ էր մեզ կէս դար այլ առաջ, բայց իբրև նորայայտ ինչ հրատարակեցաւ թէ բնագիրն ի Հանդէս Ամսօրեայ (Բ, 39. 62, և Թ, 97. 151), հանդերձ կարեւոր տեղեկութեամբք, և թէ թարգմանութիւնն ռումաներէն։ Եթէ առօր ցեղէն սերեալ չէ, զարմանալի է դար մի վերջը ուրիշ Մինաս Թոխաթցի Վարդապետի մի երեւնալն, և նոյն այն կողմերում՝ ուր ողբերգական դէպքն եղած է։ Յետնոյս ծնողքն այլ յիշուին, Զիլիֆտար Ալեքսան և Խաթխաթուն. նախ յամին 1641 այս Մինասայ համար գիրք մի գրուած է ի Տփղիս. յետ 36 տարիներու (1676) ինքն գրէ. «Մինաս՝ բանի սպասաւոր, երկրին Պուղտանայ առաջնորդ, որ զգիրքս (Մաշտոց) գտի Եաշ քաղաքն, կարօտեալ ի յայլազգեաց և առի յիս, և զպակասն գրեցի ձեռօք իմովք», և այլն։ Տասն տարի վերջը 1687 ի Լով՝ խոստագիր կու տայ մէկու մի, որ անոր ի Պոլսոյն մեռած եղբօր մէկ գիրքը ղրկէ իրեն. ուրիշ մէկ գիրքն խուրիր էր ի Թոխաթ։ Մեր այս ժամանակագրութեան կարգն և հեղինակին խօսքն, թէ առաջուց գրած էր Ստեփանին հալածանքը, պատշաճ երեւցուցին, որ առաջին Մինասայ քերդուածն անցընեմք այս տեղ ի կարգի ծանօթութեան գործոյս, որ գուցէ և ամենուն ծանօթ չըլլալով կըրնայ հաճոյանալ, թէ և ծանօթութեան նիւթն՝ միշտ անհաճոյ։